

Küreselleşme ve Siyasal Partiler

Süleyman EKİCİ*

Özet

Küreselleşme hayatımızda etkisinden kaçamayacağımız bir gerçek haline gelmiştir. Siyasal partiler demokratik hayatın vazgeçilmez, yeri doldurulamaz birkaç kurumundan biridir. Siyasal partiler toplumda meydana gelen değişimlerden ve aynı zamanda küreselleşmeden etkilenmişlerdir. Küreselleşme ulaşım ve iletişim araçlarında meydana gelen gelişmeler sonunda yaşanan bir süreçtir. Bu süreç toplumları çeşitli şekillerde etkilemiştir. Bu etkileşim süreci hala devam etmektedir. Küreselleşmeyle çok partili ve özgürlükçü siyasal sistemler daha da gelişmiştir. Bu siyasal sistemlerin önemli bir kurumu olan partiler özellikle medya ile etkileşim içine girmiştir. Medya siyasal partilerin bazı işlevlerini yerine getirmeye başlamıştır. Ayrıca medyanın bu önemi partilerin örgüt yapısında medyadan yararlanılacak şekilde değişikliğe neden olmuştur. Bütün bu değişim ve gelişimlere rağmen partiler siyasal hayatın vazgeçilmezi olarak varlığını devam ettirmektedir.

Summary

Globalization has become a reality in our lives which we can not escape from its the impact. Political parties are one of the few indispensable and irreplaceable institution of the democratic life . Political parties are influenced by globalization and also by changes occurring in society. Globalization, is a process being lived because of advances occurring in transportation and communication. This process effects societies in various ways. This interaction process is still continuing. By globalization ,libertarian and multi-party political systems become more advanced. Parties are an important institution of political systems, and have entered into interaction with the media. The media has started to fulfill some of the functions of political parties. . In addition, this kind importance of media have caused the parties' organizational structure in way of taking advantage of media. Despite all these changes and developments in political parties, parties continue to exist as an indispensable institution for democracy.

Giriş

Günümüzde çeşitli boyutlarıyla yaşanmakta olan ve insanlığı, kurumları etkileyen küreselleşme süreci siyasal hayatın vazgeçilmezi olan siyasal partileri de çeşitli şekillerde etkilemiştir. Bu çalışmamızda küreselleşmenin siyasal partilere olan etkilerini inceleyeceğiz. Bazı siyaset bilimcilerin iddia ettiği gibi küreselleşme siyasal partileri ortadan kaldırmamıştır; ancak siyasal partilerin ideolojik altyapısını, seçmen davranışlarını ve iletişim biçimlerini

* İnönü Üniversitesi SBE Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi, slymne@gmail.com

etkilemiştir. Bunun sonucu olarak da siyasal partiler yeni iletişim yöntemleri ve siyasal propaganda yöntemi ve dili geliştirmek zorunda kalmışlardır. Bu çalışmayla küreselleşmenin genel olarak; siyasal, ekonomik ve kültürel etkileri incelenmiş ayrıca küreselleşmenin siyasal partilere olan etkileri irdelenmiştir.

1.Küreselleşme Kavramı

Üst üste kesişen ve birlik oluşturan süreçlerin bir koleksiyonuna bazen de çelişen ve birbiriyile zıt olan süreçlerin toplamı olarak değinilen küreselleşme (Heywood, 2004: 143), kaygan ve soyut bir kavramdır. Küreselleşme kavramı ekonomik olarak; ulaşım ve iletişim araçlarındaki gelişmelere paralel olarak dünyanın farklı coğrafyalarındaki materyallerin taşınması ve yine farklı coğrafyalarda işlenerek bilgi koordinesinde dağıtım sürecini ifade etmektedir (Giddens, 1996: 54-55). Küreselleşme oldukça basit şekilde ulus devleti aşan karşılıklı bağımlılık veya bağların çokluğu olarak tanımlanabilir (Axford, 2005: 382). Küreselleşme dünyanın her yerindeki insanları birbirine bağlayan ve böylece dünya çapında karşılıklı bağımlılık üreten ve kişilerin ,malların, fikirlerin egemen sınırlar boyunca hızlı ve büyük ölçekli hareketi özelliğinde olan süreçler bütünüdür.

Küreselleşmenin özellikle şu şekilde belirtebiliriz:

- ✓ Coğrafi mesafelerin rolünü küçülten iletişim teknolojilerinin yayılması
- ✓ Politik katılımı bilgi ve yeteneklerin yayılması ve artış
- ✓ Küresel kapitalizmin zaferi ve devlet sınırlarını aşan ve devletlerin ekonomileri kontrolünü sınırlayan küresel pazarın ortaya çıkışı
- ✓ Küresel kültürün ortaya çıkışı ve yayılışı
- ✓ Küresel dil olarak İngilizce'nin yayılması
- ✓ Demokrasinin yayılması
- ✓ Küresel sivil toplumun yayılması (Mansbach , Rafferty ;2008,744)

Günümüze kadar insan topluluğu tüm dünyaya yayılan sosyal ilişkilerin bu şekilde bir ağından oluşan durumu yaşamamıştı. Küreselleşmeyle birlikte dünya, hemen hemen herkesi etkileyen, artan karşılıklı bağımlılık bağlarından dolayı tek bir sosyal sistem haline gelmiştir. Küreselleşme bizden uzak mesafelerde alınan kararlarla ve meydana gelen olaylarla yaşamımızın artan şekilde şekillendirildiği anlamına gelen karşılıklı bağımlılığın karmaşık bir ağının ortaya çıkışıdır. Küreselleşmenin asıl özelliği coğrafi mesafelerin veya ülkeler arasındaki bölgesel sınırların öneminin azalmasıdır. Bunun en açık örneğini internet iletişiminin kolay, anlık ve küresel erişimi oluşturmaktadır. Scholte bu yüzden küreselleşmeyi insanlar arasındaki alanlar üstü ilişkinin büyümesi terimiyle tanımlamıştır. Diğer deyişle

Küreselleşmeyi sosyal mekan ve bağlantıların artan çeşidi ile dünya geçirgen ya da sınır ötesi bir özelliğe sahip olduğu için bölgenin (mekanın) daha az sorun olduğu anlamında yeniden düzenlenişi olarak tanımlamıştır. Küreselleşmenin ürettiği karşılıklı bağımlılık çok boyutludur ve farklı ekonomik, kültürel ve sosyal süreçler boyunca ilerler (Heywood,2004:143). Küreselleşme süreci, yerel ya da ulusal olanların küreselin bir astı gibi algılanması anlamında değildir. Küreselleşmeyle birlikte bir yanda egemen kültürler yerel kültürü yok ederek dünya çapında sosyal ve politik yaşamın yüzeysel görünüşünde temel bir aynılık ve benzerlik oluşturarak tekdüze hale getirirken, diğer taraftan küresel süreçte toplumlar arasındaki ilişki ve küreselleşme baskıları alt kimlikleri yok edecek kadar yeterince güçte olduğu bir ilişki değildir. Çünkü yerel kültürler iletişim ve ulaşım vasıtaları aracılığı ile tüm dünya tarafından görülebilmekte, hatta benimsenebilmektedir (Heywood,2007:144). Bundan dolayı birçok oluşuma sahip olan küresel sistem bazen üst üste keşişen fakat sıklıkla birbiriyle çatışan ya da zıt olan hatta bazen çelişen bir sistem olarak görülür.

Küreselleşmenin en önemli göstergelerinden biri de dünya politikasındaki gücün artık devletler tarafından üretilmediği ve devletlerin vasıtasıyla basit bir şekilde uygulanmadığı fakat artan bir şekilde devlet olmayan aktörler tarafından üretildiğidir. Bu aktörler bir yanda uluslararası büyük şirketler ve hükümet dışı örgütler olan sivil toplum örgütleri (Heywood,2007:141) diğer taraftan IMF, Dünya Bankası, AB gibi ulus üstü örgütlerdir. Ekonomi ve diğer güvenlikle ilgili olmayan konularla ilgili olan çok uluslu şirketlerde ve hükümet dışı örgütlerde artışla, küresel siyaset, daha devlet dışı aktörlerin ürünü olmaktadır. Çoklu çıkarı olan bu aktörler ve onlar arasında gelişen bu bağlar devletleri çatışmadan uzaklaştırmaya ve işbirliğine cesaretlendirmeye hizmet etti. (Kaarbo-Ray,2011: 91)

Küreselleşmenin merkezinde yatan karşılıklı bağımlılık, pazar değişiminin genişlemesi veya ticari uygulamalarla vazgeçilmez bir şekilde bağlantılı olduğu için küreselleşme destekçileri, küreselleşmeyi küresel kapitalizmin ortaya çıkışının zenginliği arttırdığı, fırsatları genişlettiği, bireysel hak ve özgürlükleri yaydığını iddia ederler. Pazar kaynaklı ekonomik reformunun yayılması politik reform için baskıyı ateşler. Çünkü daha geniş gruplar ve ilgi alanları politik bir ses ararlar. Bu görüşe göre küreselleşme demokratikleşmeyi teşvik eder. Küreselleşmeye karşı da yapılan başlıca itiraz onun yeni ve güçlendirilmiş eşitsizlik kalıplarını sağladığıdır. Küreselleşme karşıtlarına göre kazananlar değişmez bir şekilde çok uluslu şirketler ve ilerlemiş devletlerken, kaybedenler ise maaşların düşük olduğu, kuralların zayıf olduğu ya da hiç olmadığı, üretimin artan bir şekilde yerel ihtiyaçtan ziyade küresel pazarlara yönelik ayarlandığı gelişen ülkelerin insanlarıdır (Heywood,2004:144).

Küreselleşme karşıtları bundan dolayı çok uluslu şirketlerin bu ülkelerde hükümetler üzerine baskı kurarak demokrasiyi ve bağımsızlığı tehdit ettiğini ileri sürerler.

Küreselleşmeyle birlikte, küreselleşmenin ne yönde gelişeceğine ilişkin fikir vermesi açısından ortaya çıkan eğilimleri şu şekilde sıralayabiliriz:

- ✓ Yoğunlaşmış küreselleşme
- ✓ Serbest pazar kapitalizmin yayılması
- ✓ Küresel gücün yayılması ve dağılması
- ✓ Çevresel bozulma
- ✓ Genişleyen demokrasi ve kitlesel katılım
- ✓ Bölgenin azalan önemi
- ✓ Devlet otonomisinin azalması ya da aşınması
- ✓ Geleneksel savaştan düzensiz savaşa geçiş
- ✓ Kitlesel yıkım silahlarının üretilmesi ve yayılması
- ✓ Dini, etnik ve medeniyet kimliklerinin yükselişi ve tercih edilmesi
- ✓ Hükümet dışı ve hükümetler arası örgütlerin yayılması ve çoğalması ve

küresel sivil toplumun oluşumu

- ✓ İnsan haklarının kabulünün yaygınlaşması
- ✓ Değişen güvenlik tanımı
- ✓ Kamu faaliyetlerinin özelleşmesi (Mansbach-Rafferty,2008:765-768)

Belki de üzerinde en çok anlaşılabilir, ilgi ya da endişe kaynağı olan konu çevre sorunları olmuştur. Bu koşullar dünyamızın aslında sınırsız ve kocaman olmadığını çok çarpıcı bir şekilde ortaya çıkarmıştır. Yağmur ormanlarının yok edilmesi, asit yağmurları, nükleer santraller ve buralarda meydana gelen kazaların sonucu ortaya çıkan birçok çevre sorunu aracılığıyla dünyamızın tek bir sistem olduğu ve herhangi bir yerindeki sorunun başka bir bölgeyi etkileyebileceği görülmüştür. Ulaşım ve iletişim alanındaki ilerlemelerle birlikte ekonomik, sosyal ve siyasal anlamda dünya tek bir sistem haline gelmeye başlamıştır. Aynı çevre sorunlarında olduğu gibi dünyanın herhangi bir yerindeki bir olay ya da gelişme dünyanın başka bir yerindeki insanları etkiler hale gelmiştir. Nasıl ki çevre sorunları konusunda ulus devletler ve ulusların arasındaki sınırlar geçirgen yada önemsiz olduğu gibi küreselleşmeyle birlikte meydana gelen durum sosyal, ekonomik ve siyasal alanda sınırların ve ulus devletlerin yetersiz olduğu bir durum ortaya çıkarmıştır. Bundan dolayı dünya çapında gelişen çevre hareketi büyük bir sosyal hareket haline gelmiştir. Bu sosyal hareketin

örgütlenerek siyasal parti haline gelmesi ile özellikle Avrupa'nın siyasetinde önemli bir konuma gelmesine yol açmıştır. Yeşiller hareketi özellikle çevre sorunlarına duyarlık açısından büyük başarılar sağlamış bazı ülkelerde de hükümet ortağı olacak şekilde başarılar elde edebilmiştir. Bu yüzden yukarıda belirtilen sorunların çözümüne yönelik uluslararası alanda birçok önemli anlaşmalar ve uygulamalar yapılmıştır.

Yirminci yüzyılda dünya medya araçları vasıtasıyla küreselleşmiş bir yer olduğu açıktır. Küreselleşen dünyada tek bir dünya hükümeti olacağını beklemek çok hayalci bir yaklaşım olacaktır. Ancak bu sistemden uzak durabilmek ve etkilerinden kaçmak neredeyse imkansızdır. Çoğu devlet için küresel sistemden uzak durmak maliyetli olacaktır. Sorun bütün bu yaşanan ve tecrübe edilen durumları hesaba alan bir politik teorinin nasıl olacağıdır. (Beiltz,1999:516-518).

2. Siyasal Parti Kavram Tanımı ve İşlevleri

Partiler oy hakkının genişlemesine ve parlamento dışında siyasi yapılanma ihtiyacının ortaya çıkmasına cevap olarak doğmuş olan siyasal partiler hükümet mekanizmasını denetlemek üzere kamu görevine tek başına ya da başkalarıyla birlikte kadro yerleştirmeye ve onları görevde tutmaya çalışan örgüttür(Turan,1986: 96). İskandinav ülkeleri ve İngiltere'deki partiler parlamentodaki kliklerin uzantısı olarak ortaya çıkmış ve geleneksel elitleri temsil etmişlerdir. Diğer ülkelerdeki partilerin çoğu ise parlamento dışında parlamentodan bir pay alma orada temsil edilme iddia veya hedefi ile oluşmuşlardır. Bu tür partiler parlamentodan dışlanmış veya orada temsil edilmeyen kitlelere dağılmışlardır. Bu partilerin asıl örnekleri Avrupa'da işçi sınıfına dayanan partiler ikinci ve üçüncü dünyada boy gösteren komünist ve milliyetçi partilerdir. Bu partiler klasik partilerin fonksiyonlarını da aşan iddialarla ortaya çıkmışlar ve toplumu tamamen bir toplumsal proje istikametinde dönüştürmeyi hedeflemişlerdir. Son zamanlarda ortaya çıkan partilerinin en dikkat çekenleri ise dünyada meydana gelen çevre sorunları üzerinde odaklaşan yeşiller hareketidir (Yayla,2004:203).

2.1. Siyasal Parti Kavram ve Tanımı

Burke'e göre bir parti üyelerinin hepsinin hemfikir olduğu bazı ilkeler çerçevesinde ortak gayretleriyle milli çıkarları geliştirmeye çalışan bir grup insandan oluşur. Sartori'ye göre partiler seçimlerde kendilerini diğerlerden ayıran bir etikete sahip olan, kamu görevlerine seçimler yoluyla eleman yerleştirmeye muktedir politik gruplarıdır (Yayla,2004:206-207). Siyasal iktidarı ele geçirmek ya da en azından ona ortak olmak amacıyla örgütlenmiş insan topluluklarına siyasi parti denir. Siyasal partileri diğer toplumsal örgütlerden ayıran en önemli farklardan birisi amaç diğeri de çalışma yöntemidir. Siyasi partilerin amacı siyasi iktidarı ele

geçirmek ya da en azından ona ortak olmak olduğu halde diğer toplumsal örgütlerin bu tür bir amaçları olamaz en azından kuruluş amaçları bu olamaz. Oysa siyasi partiler iktidarı düşünmeden kurulamaz. Siyasi partilerle diğer toplumsal örgütler arasındaki ikinci fark ise çalışma yöntemi ve işlevidir. Siyasi partilerin tüm çalışma yolu ve yöntemleri siyasal iktidarı er ya da geç ele geçirmek olduğu halde öteki toplumsal örgütlerin çalışma yöntemleri üyelerinin çıkarlarını korumak, bunun için kamuoyu oluşturarak siyasal sisteme baskıları yapmaktır (Öztekin,1993:71).

19'uncu yüzyılda ortaya çıkan en etkili politik parti tanımına göre politik partiler bir ya da daha fazla benzeri örgütle seçim rekabetinde kamu görevini kazanmaya çalışan örgütlerdir. Bu tanımın üç noktada eksikliği olduğu görülebilir. Bu tanım (1)özellikle icraatçı görevi kazanmak için gerçekçi bir şansa sahip olmayacak kadar küçük olan fakat yine de seçim kampanyalarına katılan ve aday gösteren partileri (2) Rekabetçi seçimleri ortadan kaldırmayı amaçlayan devrimci partileri (3)Totaliter ve diğer otoriter tek parti devletlerindeki yönetici grupları tanımlayamamaktadır. Bu eksiklikleri göz önünde bulundurarak partileri eklenmiş toplam çıkarların daha geniş bir işlevine hizmet eden ve amaçları genel olan ve üyelikleri açık olan gruplar, örgütler olarak tanımlanabilir. Fakat geniş anlamında tek bir soruna yoğunlaşmış partiler veya kültürel ve etnik azınlık partileri diğer baskı gruplarına benzeyebilir (Lijphart,1987:157). Siyasal partilerin doğuşu iki nedene bağlanabilir. Bunlardan birincisi temsili ve sorumlu hükümet ilkesinin yerleşmesi, ikincisi ise oy hakkının tüm topluma yayılmasıdır. Siyasi partiler halkın toplum sorunları karşısında bilinçlenmesinin kamuoyunun oluşmasında toplumdan gelen istek, dilek ve beklentilerin de siyasi kararların alındığı merkezlere iletilmesine önemli aracının görevleri üstlenmektedirler. Siyasal partiler siyasal ve toplumsal konulardan alınacak ve alınan kararlara toplumsal katmanların katılmak istedikleri ve böylece yönetenlerin kontrol edilmesi ve denetlenmesi gereken her yerde ve her aşamada karşımıza çıkmaktadır.(Öztekin,1993:71) Bir siyasal sistemin ne kadar demokratik olduğu o sistem içinde çeşitli görüşlerin ne kadar serbestçe örgütlenebildikleri ve düşüncelerini ne kadar serbestçe dile getirdiklerini ile ilgilidir.

2.2.Siyasal Partilerin İşlevleri

Siyasi partiler, halkın desteğini sağlamak suretiyle devlet iktidarının kontrolünü ele geçirmeye veya sürdürmeye çalışan ve bu suretle politika belirleme ve belirlenen politikaları uygulama amacını güden sürekli bir örgüte sahip siyasi topluluklardır.

Günümüzde çağdaş demokrasilerin aslında partiler demokrasisi olarak da adlandırmak gerekir. Bu anlamda partiler çağdaş demokrasinin olmazsa olmaz vazgeçilmez unsurlarıdır.

- Siyasi partiler hem üyelerinin hem de seçmenlerinin görüş ve tercihlerini siyasal sisteme taşımaları, seçmenlerinin ve üyelerinin görüşlerine karşılık verebilme ve ifade edebilme anlamında temsil işlevi görürler
- Siyasi partilerin en önemli işlevi toplum kesimleri ile devleti ya da yönetilenlerle yönetenler arasında bir köprü vazifesi yerine getirirler veya iletişim kanalını oluştururlar. Bu kanal yönetilenlerin düşünce talep ve isteklerini yukarılara doğru yani siyasal sisteme iletirken diğer taraftan parti yönetimleri de seçmenleri bilgilendirir eğitir ve yönlendirirler
- Genel anlamda siyasetçiler siyasal partilerin içinde çıkmakta veya bunlar aracılığıyla siyaset sahnesinde yer almaktadırlar. Bu süreçte partilerin kendi içinde uyguladıkları aday belirleme süreci ile gerçekleşmektedir. Bu sürece partilerin siyasal devşirme işlevi adı verilir.
- Partilerin toplumsal talepleri ve menfaatleri ayıklayarak ve birleştirerek daha iyi ifade edilebilir ve gerçekleştirilebilir hale gelmesini sağlarlar. Partiler toplumun değişik kesimlerinin istek ve tercihlerini derleyerek siyasal sisteme aktarmaktadırlar.
- Siyasal partiler halkın düşüncelerinin veya kendine oyu verenlerin düşünceleri ve tercihleri doğrultusunda politikaların belirlenmesi işlevini görür.
- Siyasal partiler toplumun çeşitli kesimleri arasında menfaatlerin birleştirilmesi işlevini yerine getirir. Ortaklaşa hedefleri ortaya koyma sürecinde partiler toplum içerisinde mevcut olan birçok menfaatin ortaya konulmasına ve gerçekleştirilmesine de yardımcı olurlar. Partiler vatandaşlar açısından duygusal bağlılık ve karşıtlık oluşturacak olgular meydana getirirler. Böylece destekleyicilerle ve karşıtları üzerinde belli bir davranış biçimlerine yol açacak şekilde etkide bulunurlar.
- Siyasal partilerin bir diğer önemli işlevi siyasal partiler toplum içinde bir siyasal sosyalleşme aracıdır. Partiler bir yandan ülkedeki siyasi elitlerin oluşmasını sağlar iken öte yandan halk tabakalarının siyasal sosyalleşme sürecine de önemli katkılarda bulunurlar.
- Siyasal partilerin bir diğer önemli ve sonuncu işlevi de yasama ve yürütme organının sahipleri olmasıdır. Yani partiler oluşturdukları program ve politikalarla yasama ve yürütme organlarını biçimlendirirler (Türküne:2011:351-352).

- Siyasal partiler topluma ve onu oluşturan topluluklara bir kimlik kazandırır.Şüphesiz partiler toplumsal farklılaşmanın kendisini oluşturmazlar ancak var olan farklılıkların siyasallaşmasına güçlenmesine katkıda bulunurlar(Turan,1986:100).

- Partiler hükümetlerin oluşturulmasına yardımcı olurlar. (Heywood,2010:325).

- Partileri, siyasal hayatın bu kadar önemli bir unsuru haline gelmişlerdir ki siyasal sistemleri tek partili, iki partili ya da çok partili siyasal sistemler olarak adlandırılmaktadır (Yayla,2004:201).

- Demokratik bir siyasal sistemde partiler insanların siyasal sisteme insanların önüne alternatifler koyarak, katılımı basitleştirerek ve tercih yapmalarını özendirerek insanların siyasal sisteme ilgisiz hale gelmelerini engeller. Demokratik ülkelerde partiler vatandaşlara çıkarlarının açıklanabilmesi, birleştirilebilmesi ve uzlaştırılabilmesine olanak veren, birbiriyle rekabet halinde kanalları sağlarlar.

3.Küreselleşmenin Etkileri

Aslında küreselleşmeyle ilgili en önemli sorun küreselleşme tek bir süreç değil. Birbiriyle bazen çelişen, bazen kesişen bazen iç içe geçmiş, bazen birbirinin zıttı olan kompleks bir süreçler bütünü olmasıdır. Küreselleşme dünya çapında karşılıklı bağıllığın genişleyen yoğunlaşan, hızlanan ve artan etkisi olarak tanımlanabilir. Küreselleşmenin ürettiği karşılıklı bağımlılık çok boyutludur ve farklı ekonomik, kültürel ve politik süreçleri boyunca çalışır, diğer bir ifadeyle küreselleşme çok farklı boyuta ya da yüze sahiptir.

Küreselleşmenin etkileri üç alanda görülmüştür. Bunlar küreselleşmenin ekonomik etkileri ,kültürel etkileri ve politik etkileridir

3.1. Küreselleşmenin Ekonomik Etkileri

Ekonomik küreselleşme artık hiçbir ulus devletin bir ada olmadığı az ya da çok bir derecede küresel ekonomiye bağlı olduğu bir ekonomik ortamı ifade eder. Çok uluslu şirketlerin artan sayısı, mal ve sermayenin artan akışkanlığı, ekonomik küreselleşmenin en önemli göstergeleridir. Ekonomik küreselleşmenin en anahtar göstergelerinden biri ulus devletin kendi ekonomisini yönetme gücünün ve uluslararası ekonomiye direnç gücünün azalmasıdır (Heywood,2004:144). Küreselleşmenin en etkili ve en yaygın olduğu alan aslında ekonomi olmuştur. Küreselleşmeyle birlikte sermayenin sınır tanımaz bir şekilde tüm dünya

üzerinde çok rahat hareket ettiği bir durum ortaya çıkmıştır. İletişim ve ulaşım araçlarındaki gelişmelerde dünyanın her hangi bir yerinde ya da farklı yerlerinde farklı parçaların kolaylıkla üretilmesi başka bir yerine iletilmesi veya daha sonra da orda birleştirilerek dünyanın başka herhangi ülkesine satılması veya pazarlanmasını kolaylaştırmıştır. Bu durum hem olumlu hem de olumsuz anlamda etkili olmuştur. Özellikle sermayeye ve istihdama ihtiyaç duyulan ülkelerde yatırımlar sonucu iş toplumsal refah seviyesinde göreceli de olsa iyileşme meydana gelmiştir. Ancak aynı zamanda özellikle çevresel konularda denetimden kaçan büyük şirketler bu konularda kendilerine sıkıntı çıkaran ülkelere kolaylıkla gitme tehdidiyle bu ülkelerin yönetimlerini etkileyebilmekte, demokrasiyi tehdit edebilmekte, kaynaklarını çok çabuk bir şekilde tüketebilmekte, özellikle çevre kirliliği konusunda birçok soruna neden olabilmektedir. Aynı zamanda dünya piyasaları birçok gelişmeye karşı çok hassas bir hale gelmiştir. Yani dünyanın herhangi bir yöresindeki en bir gelişme, küresel ekonomiye dahil olmuş serbest piyasayla yönetilen bir ülkeyi çok kolaylıkla etkileyebilmektedir. Sermaye küreselleşmeyle birlikte küresel bir boyut kazanırken sermayenin krizi de aynı şekilde küreselleşmiştir. Yani dünyanın herhangi bir ülkesindeki kriz dünya piyasalarını çok kolay etkiler bir hale gelmiştir.(Heywood,2004:143-144) Küreselleşmenin ile birlikte, ekonomik karşılıklı bağımlılık ağı o kadar genişledi ki ilk kez için dünya ekonomisi tek bir küresel birlik gibi düşünülmesi mümkün oldu.

3.2. Küreselleşmenin Kültürel Etkileri

Kültürel küreselleşme ise dünyanın bir bölümünde üretilen bilgi, mal ve değerlerin uluslar, bölgeler ve bireyler arasındaki kültürel farklılıkları düzleştirme, ortadan kaldırma eğiliminde olan küresel akışa girdiği süreçtir. Kültürel küreselleşme uydu teknolojisi, iletişim ağları, bilgi teknolojisi ve internetin yayılmasıyla bilgi devrimi diye adlandırılan süreçlerle ateşlenmiştir. Küreselleşme batılılaşma sürecini güçlendirmiştir. Amerika'nın baskın olduğu küresel kapitalizmin devam eden yürüyüşüyle küçük kültürler ve geleneksel yaşam şekilleri zayıflamış ya da bozulmuştur. Bu durum etnik, bölgesel ve dini milliyetçilikleri ateşleyebilen kızgınlık ve düşmanlık üretebilmiştir (Heywood,2004:143-144).

Küreselleşmeyle Amerika baskılı bir kültürel yayılma güçlü iken öte yandan her toplum kendi kültürünü korumak için çaba göstermeye başlamıştır. Gelişmiş ülkelerdeki ırkçı yaklaşımlar özellikle göçmenlere karşı ve çok kültürlülüğe karşı gelişmiştir. Küreselleşmeyle bir yandan Amerikan etkili Batı kültürü çok yaygın hale gelirken öte yandan da insanların hareketliliğinin sonucu birçok toplumda çok kültürlük gibi bir kavram ortaya çıkmıştır. Bu durumun sonucu olarak da göçmenler ve azınlıklar buldukları toplum içerisinde kimlik

mücadelesi ikileminde kalmışlardır. Bir yandan buldukları topluma uymaya çalışırken, öte yandan da kendi etnik kimliklerinin mücadelesinin vermeye ve kendi kimliklerini korumaya çalışmışlardır.

Yani küreselleşme kimlik ve kültürel farklılık konusunda hem neden hem küreselleşmenin sonucu olarak etkiye sahip olmuştur. Küreselleşmeyle birlikte insanların artan hareketliliği sonucu ortaya çıkan çok kültürlülük kavramının sonucu olarak özellikle gelişmiş ülkelerde farklı kültürlerden gelen kişilere karşı bir ön yargılı yaklaşım gelişmiştir. Bunun sonucu olarak da toplumdaki konumlarını kaybeden bireyler arasında kendi kültürüne sahip çıkma ön plana çıkmış ve sonuç olarak da, gelişmiş batı ülkelerinde ırkçı ve milliyetçi anlayışlar yükselişe geçmiştir.

Küreselleşme ile birlikte bir yandan Amerika merkezli Batı kültürü nün tüm dünyaya yayılışı olurken öte yandan iletişim araçlarını kullanabilen ve etnik ve kültürel değerleri kullanabilen küçük topluluklar küreselleşmenin imkânlarını kullanabilmişlerdir. Özellikle artan göçlerden dolayı özellikle batı toplumlarında çok kültürlük ve farklılık gibi bir durum ortaya çıkmıştır. Öte yandan batı medeniyeti dışındaki kültürler kendilerini tehdit altında hissetmişlerdir. Bu durum batı toplumlarında özellikle ırkçılığa neden olurken diğer toplumlarda ise radikal akımlar neden olmuştur. Bir yanda baskın Amerikan kültürü yayılımını devam ettirirken öte yandan küreselleşme sürecinde azınlıklar varlıklarını ifade ve sürdürme imkânı elde etmişlerdir. Bu durum küreselleşmenin kendi içinde zıtlıkları barındırdığı tanımının en önemli göstergesidir. Bunun siyasete yansması, özellikle etnik, azınlık ve yöresel kimliklerin siyasette ifade edilebilir ve temsil edilebilir hale gelmesidir.

3.3. Küreselleşmenin Siyasal Etkileri

Politik küreselleşme politika yapma sorumluluklarının ulusal hükümetlerden uluslararası organizasyonlara geçirildiği ya da devredildiği sürecin adıdır. Politik küreselleşme, uluslararası organizasyonların artan öneminde açıkça görülebilir. Bu uluslar üstü kuruluşlara Birleşmiş Milletler, NATO Avrupa Birliği, Dünya Ticaret Örgütü gibi örgütleri örnek verebiliriz (Heywood,2004:144).

Küreselleşme ile ulus devletlerin ortadan kalkacağı ileri sürülmüştür. Ancak küreselleşme sürecinin meydana getirdiği tehditler ve belirsizlikler ulus devletin özellikle bireylerin ve toplumsal düzenin korunabilmesi için devletin vazgeçilemez bir kurum olarak varlığını sürdürmektedir.

Küreselleşmenin en çarpıcı özelliği politik alanda devletlerin kendi vatandaşları üzerindeki yaptırımlarının veya uygulamalarının sınırsız olmadığı düşüncesidir. Ulus devlet

kavramıyla ortaya çıkan ulus devletin egemenlik hakkını ve ulus devletin kendi vatandaşları üzerindeki yaptırım uygulama hakkı sorgulanır hale gelmiştir. Özellikle ulus devletin kendi vatandaşlarına karşı uyguladığı insanlık dışı muamele bağımsızlık, egemenlik ve içişlerine karışmama gibi kavramlarla savunulamaz bir hal almıştır.. Ayrıca kitle iletişim araçlarının gelişmesiyle birlikte dünyanın her hangi yerinde yapılan haksızlık tüm dünya tarafından görülmektedir. Bunun sonucu küresel kamuoyu çeşitli iletişim araçlarını kullanarak ve her birey kendi ülkesinin yönetimine baskı yaparak bu haksızlıkların sona erdirilmesi için baskı yapabilmektedirler. Küreselleşmenin getirdiği bu yeni durum bir yanda ülkelerin egemenlik, bağımsızlık ve içişleri konusunu sorgulanır hale getirmiştir. Ayrıca bu yeni bakış açısı küreselleşmenin İnsan Hakları, demokratikleşme ve özgürlük alanındaki en büyük katkısı olarak görülebilmektedir. Uluslararası siyasette sivil toplum kuruluşlarının önemi artmıştır.

Ekonomik ve politik gücün sermaye ve üretimi dünya da herhangi bir yere yönlendirerek ve böylece ulus devletler üzerinde önemli avantaja sahip olabilecek çok uluslu şirketlerin elinde politik ve ekonomik gücün artan yoğunlaşmasıyla çok uluslu şirketlerin demokratik denetimlerden kaçmasını sağlayarak demokrasinin tehdit edilmesidir (Heywood,2004:143-144).

Birçok yazar endüstri toplumdan endüstri sonrası topluma geçerken geleneksel sınıf gibi sosyal kimliklerin sosyal öneminin de kaybolacağını ileri sürmüşlerdir. Bu yazarlar sınıfın kendisinin ortadan kalktığını ya da sosyal eşitsizlik yapısının şaşırtıcı bir durağanlık sergilediğini iddia etmemişlerdir. Onların ilgisi objektif eşitsizliklerle değil, daha çok iddiaları bir gruba ait olma ve grup dayanışmasına sahip olma anlamında olan sosyal oluşumlar olarak sınıflar hakkındadır. Bireyler artık insanların ne düşündüğü ve ya da nasıl davrandığı konusunda sosyal temel sağlayan belli sosyal kimliklerde o kadar sabit şekilde köklü değildirler. Birçok düşünürü göre sınıf ilişkileri tamamen ortadan kalkmayabilir. Fakat onlar karakter olarak daha az iş birlikçi olmuşlardır ve ortak sosyal kimliklerin gücü azalmıştır. Sınıf bilinci ya da sosyal kimlikler sosyal eylem için daha az etkililer, daha az birleştirici ve daha az toplumsal olmaktadır. Bireyler terminolojide halen sınıf kavramını kullanmalarına rağmen sınıf konumu artık derin bir kimlik ve aitlik duygusu üretmez. Kimliğin belli bir topluma ait olma şekilleri artık kolektif aslında bireysel eylemler için eskide olduğu kadar güçlü bir uyarıcı değildir ve değer ve eylemler için önemli referans noktaları oluşturmuyor (Heath,Curtice ve Elgenius,2009:21-23).

Modern dönemin ulus devletinden bahsedilmesi bile sakıncalı olan birçok etnik, azınlık, yöresel kimlik ya da dinsel kimlik ifade edilebilir, sorunları konuşulabilir hatta temsil

edilebilir hale gelmiştir. Bunun siyasal alana yansması ise bu toplumların sorunlarının siyasette çok rahat konuşulabilir hale gelmesi ve diğer yandan da siyasal mekanizmalarda temsil imkanı elde edebilmesidir. Türkiye’de azınlıklar, Alevi kimliği, Kürt sorunu ya da Romanların sorunu siyasetin bir parçası ve konusu olabilmıştır. Bu konular 1980’lere kadar Türkiye’de çok sakıncalı konulardı. Bu konuda konuşmak çok büyük sıkıntı oluşturabiliyordu. Türkiye’de bu kimliklerin çok rahat ifade edilebilir hale gelmesi mevcut olan siyasal partilerin bu konularla ilgili çözüm yolu geliştirmeye çalışmaları siyasal gelişmenin bir boyutu iken öte yandan bu kesimlerin siyasette kendini ifade edebilmek için siyasal yarışa girmesi bu kesimlere yönelik siyasal hareketlerin temsil edilme gücünü elde etmesini sağlamıştır. Aslında bu gelişmeler, küreselleşmenin demokrasi kültürüne ve siyasal kültüre bir yansması olarak da görülebilir. Gelişmiş ülkeler, özellikle demokrasinin gelişmesini ve daha da yerelleşmesini desteklemişlerdir. Demokrasi yeni bir boyut kazanarak çoğunluk demokrasinden çoğulcu demokrasi dönemine geçmiştir. Demokrasi kültürünün gelişmesinde küreselleşmenin getirdiği iletişim ve ulaşım araçlarının da çok büyük katkısı olmuştur. Belki de özellikle gelişmiş ülkelerde demokrasi alanındaki uygulamaların görülmesi ve bu uygulamaların kendi ülkesinde de uygulanabileceği düşüncesini siyasetçilere vermiştir. Bu tür etkileşim, özellikle küreselleşmenin toplumlarda demokratik siyasal kültürün gelişimine olan olumlu etkisi olarak rahatlıkla bahsedilebilir. Bu dönemde sadece çoğunluğun temsili ve söz hakkı değil, toplumun diğer kesimlerinin de muhalefetin de söz hakkının olması gerektiği düşüncesi ve anlayışı gelişmiştir. Çoğulcu anlayışın sonucu olarak toplumda var olan tüm kesimlerin temsiline yönelik bir mekanizma geliştirilmeye çalışılmıştır. Bir yandan da gelişmiş batı ülkelerinde azınlık durumunda olan veya o şekil algılanan ve tüm toplum kesimlerinin sorunlarına yönelik ilgileri artmıştır. Kendini ifade etme imkânı bulan bu kimlikler siyasal alanda da kendilerini ifade edebilmek için siyaset yarışına girmişlerdir. Kürt kimliğine yönelik siyasal hareketlerin ortaya çıkması bu olayın bir boyutlu iken diğer boyutu bu kimliğe yönelik sorunların siyasette konuşulabilmesi, dile getirilebilmesi ve çözüm yolları önerilebilmesi en önemli gelişmedir. Yani küreselleşmenin bir yanda ulus devlet içinde demokrasinin gelişmesi gibi etkisi olurken, öte yandan bu kültürün gelişmesiyle, toplumun çok çeşitli kesimlerinin kendini ifade etme ve siyaset yapma imkanı sağlaması önemli bir gelişmedir.

4.Küreselleşme Sürecinin Siyasi Partilere Etkisi

Küreselleşme siyasal partilerin yapı işlev ve ideolojisine çok önemli etkiler yapmıştır. İçinde bulunduğu toplumda meydana gelen değişimlerden doğal olarak etkilenen siyasal partiler

çeşitli değişimler geçirmek zorunda kalmışlardır. Küreselleşme sürecinde çok partili özgürlükçü ve çoğulcu siyasal sistemler genel kabul görmüşlerdir. Bu durumun doğal sonucu olarak partiler her türlü düşüncenin örgütlenme aracı ve vazgeçilmez unsuru olarak varlığını devam ettirmektedirler. Ancak küreselleşme sürecinde genellikle partilerden beklediklerini bulamayan insanların örgütlendiği çevre ,kadın barış konulu tek konu partileri , ya da ırkçılık, kimlik gibi konulara dayalı siyasal partiler ortaya çıkmıştır.

Bütün olumsuzluğuna rağmen, partilerin ve onun temsil temsil demokraside oynadıkları rolün azalmaktan ziyade arttığı görülmektedir. Partiler temsili demokrasinin uygun işleyebilmesi için gerçekte esas olan kurumlardan biridir. Bundan dolayı modern demokrasi partisiz düşünülemez. Dolayısıyla partiler demokrasi için vazgeçilemez kurumlardır. Partilerin demokrasiye mahsus kurumlardır ve partisiz de demokrasi düşünülemez. Hatta birçok siyaset bilimci gelişmiş demokrasileri sadece parlamenter demokrasi değil, aynı zamanda parti demokrasisi olarak da nitelendirirler (Montero-Gunter,2002:3).

4.1.Küreselleşmenin Siyasal Partilerin İdeolojisine Etkileri

Partilerin bir demokraside çalışma şekli sadece kendi özelliğine değil aynı zamanda diğer partilerle ve siyasal sistemle etkileşimine bağlıdır. 1989 yılında Doğu bloku olarak adlandırılan veya komünist ideolojiye dayanan Demir Perde çöktükten sonra dünya tek kutuplu hale gelmiştir. Çok partili demokratik sistemlerin bu zaferi artık kitleleri özgürlüklere dayanan siyasal sistemlere doğru yönlendirmiştir. İletişim araçlarındaki hızlı gelişmeler ve ulaşım araçlarındaki gelişmeler toplumların ve kitleleri birbiriyle çok kolay etkileşen ve etkileyen bir duruma getirmiştir. Dünyadaki iki bloklu sistem uluslararası ve her ulusun kendi siyasal sistemini etkilerken, buna göre şekillendirirken Demir Perdenin çökmesiyle ortaya çıkan yeni küresel sistem ve küreselleşme kendi siyasal sistemini oluşturmaya başlamıştır. Bunun yanında yeni küresel sistem yeni seçmen davranışları ve kitle hareketleri ortaya çıkarmıştır. Ayrıca bu yeni sistemde ideolojilerin önemi azalmıştır. Küreselleşme ile bir yanda ulus devletlerin önemini azaltırken, öte yanda dinsel veya etnik kimliğe dayalı ya da çevre sorunları, kadın hakları ve eşitlik ve barış taraftarı savaş karşıtlığına dayalı yeni siyasi hareketleri ortaya çıkarmıştır. Küreselleşmenin getirdiği yeni sistemde özellikle etnik azınlıklar ve dini azınlıklar kendilerini ifade etme imkânı bulmuşlardır. Özellikle gelişmiş ülkelerde göçmen fazlalığından dolayı farklılıklarını ve ayrıcalıklarını kaybeden kesimler göçmenlere karşı olumsuz tutumlar benimsemişlerdir. Bundan dolayı özellikle Avrupa da

ırkçı partiler yükselişe geçmiştir. Ayrıca kitle partileri ve kadro partileri ya da merkez sağda ve solda olan partiler daha merkeze yaklaşmaya ve yerleşmeye çalışmışlardır. Bu partiler etnik, dini temelli sorunları çok dile getirmeye başlamışlardır. Küreselleşmenin etkisi ile dünyada genellikle partiler özgürlüklere ve demokrasiye önem veren özgürlükçü partiler ve küreselleşmenin getirdiği yeni durumu anlayamayan ve yahut beğenmeyen ve de karşı gelen partiler olarak ayrılmışlardır. Küreselleşmenin etkisi ile bireyler dünyanın diğer bölgelerindeki insanların nasıl yaşadıklarını çok rahat görebilmiş ve kendi durumlarını onlarla kıyaslayabilmişlerdir. İnsanlar diğer insanların yaşantılarındaki kolaylığı ve refahı gördüklerinde kendi ülkelerinde de doğal olarak kolaylık, özgürlük ve rahatlığın olmasını istemişlerdir. Bireylerin ve ekonominin önemli olduğu bu yeni düzende bunu gören, bu yönde politikalar geliştiren birey özgürlüklerini ve ekonomiyi öne çıkaran partiler kazanmışlardır. Bunu göremeyen partiler ise demokratik sistemde iktidara gelememişlerdir. Küreselleşmenin hala ne yönde olacağı bilinmemesine rağmen, küreselleşme aşırı şekilde bireyselleşme, özgürlük ve de ekonomik çıkarını düşünen bireylerin oluşturduğu bir toplumu şekillendirmiştir. Bunu gören partiler bu yönde demokratikleşmeye, özgürlüğe ve ekonomik refaha yönelik politikalar geliştirmeye çalışmışlardır. Küreselleşmenin getirdiği yeni ortamda bir yanda küresel sistem çok önemli iken öte yanda küresel sisteme rağmen bireysel ve yerel farklılıkların önemi çok fazlalaşmıştır. Küresel imkânlarla bireysel ve yerel farklılıklar çok rahat dile getirilebilmiştir. Siyasal partiler halklarına demokrasi, özgürlük ve ekonomik refah vaat ederken ve toplumdaki bireysel ve toplumsal farklılıkları öne çıkarırken kendi içinde özgürlükçü bir sistemin oluşmasını sağlayamamışlardır.

Küreselleşmeyle birlikte birçok geri kalmış ülkeden gelişmiş ülkelere doğru insan akımı olmuştur. Bu akım çok kültürlülük kavramıyla karşılaşan ve ayrıcalık ve imkanlarını kaybeden kesimlerde yabancılara karşı ırkçılık düşüncesi güçlenmiştir. Bu durum sonunda özellikle Avrupa'da ırkçı partiler çok büyük destek kazanmışlardır. ve ulusalcılığın gücü birlik ve beraberliği temsil etme kapasitesinden kaynaklandığından dolayı korku, güvensizlik, sosyal olarak yerinden edinilme koşullarında Avrupa'da ulusalcılık ya da ırkçılık düşüncesi gelişti. Örneğin, küreselleşmenin etkisiyle çok göç alan Avrupa ülkelerinde seçimlerde ırkçı partiler büyük başarılar elde ettiler. 2002 yılında Fransa'da ırkçı parti olan Le Pen'in partisi 5 800 000 oy alarak oyların %18'ine elde etti. Avusturya'da ise Haider'in liderliği altındaki Özgürlük Partisi genel seçimlerdeki oyların %27'sini kazandı ve koalisyon hükümetinin bir üyesi oldu (Heywood,2011:179).

Daniel Bell 1960'larda etik ve ideolojik sorunların artık ilgisiz ve önemsiz olduğunu, çünkü çoğu batılı toplumlarda partilerin İktidara gelmek için ekonomik büyümenin ve materyal zenginliğinin daha yüksek seviyelere çıkarılmasını vaad ederek yarışmakta olduğunu ileri sürmüştür. Yani ekonominin politika üzerinde zafer kazandığını düşünmüştür. 1989'da Doğu Avrupa'da Marksist Leninist rejimlerin çöküşüyle birlikte bu durumu Fukuyuma liberalizmin rakipleri karşısında kesin zaferi olarak görmüş ve bu olayı tarihin sonu teziyle yorumlamıştı. Post modernistlere göre ise ideolojiler modern dönemin ürünüdürler ve post modern dönemde bunların devrinin bittiğini ima etmektedirler. Küreselleşme döneminde ideolojilerin öneminin azaldığı inkar edilemez. Ancak tamamen ortadan kalktığı da söylenemez.(Heywood,2007:67-68)

Demir perdenin çöküşüyle birlikte komünist blok bir alternatif olarak ortadan kalkmıştır. Ayrıca özellikle gelişmiş ülkelerde ağır sanayinin geri kalmış ve gelişen ülkelere kaçması diğer yandan bu ülkelerde hizmet sektörünün çok fazla gelişmesi en önemlisi de bu ülkelerin bilgi toplumu haline gelmesi bu ülkelerdeki, özellikle işçi sınıfının desteklediği sol partilerin gücünün çok azalmasına yol açmıştır. İki kutuplu ve ideolojik partilerin olduğu bir dünyadan tek kutuplu ve ideolojik olmayan partilerin egemen olduğu bir dünyaya geçilmiştir. Küreselleşmenin gelişmesiyle bu yeni oluşan dünyada insanlar bir yandan kendi kültürlerine önem verirken, öte yandan da çok rahat yaşamının ve özgür yaşamının yollarını aramışlardır. Dolayısıyla bu tür ülkelerde özellikle insanlara ekonomik refahı ve rahatlığı sağlayan partilerin büyük halk desteği kazanmışlardır. İster ileri toplumlarda isterse gelişen toplumlarda kültürün ve etnik kimliğin önemi çok artmıştır. Ancak bu etnik kimliğin ve kültürün yanında din çok önemli bir faktör olarak ortaya çıkmıştır. İdeolojilerin öneminin azaldığı bu toplumlarda boşluğu din, kültür ve kimlik doldurmuştur. Küreselleşmeyle birlikte ortaya çıkan bir diğer önemli akım çevreci hareketler ve partiler olmuştur. Çernobil nükleer santralindeki nükleer kaza, asit yağmurları ve birçok çevre felaketi, özellikle gelişmiş ülkelerde çevreci hareketlerin ve partilerin çok büyük destek kazanmasına de gelişmesine yol açmıştır.

Üretim kalıbı ve şekli değiştiği için özellikle sanayide çalışan bu işçi sayısında azalma olmuştur. Bunun yerine hizmet sektöründe çalışan işçi sayısında artış meydana gelmiştir. İşçi niteliğindeki bu değişiklik doğal olarak işçi sınıfına dayanan siyasi hareketlerde olumsuz bir etki yaratmıştır. Bilgi toplumuna geçiş ile birlikte özellikle gelişmiş ülkelerde mavi yakalı işçi grubunda büyük bir azalma olmuş, onun yerine bilgiye dayalı olarak çalışan beyaz yakalı işçi grubu gelmiştir. Kol gücünden ziyade bilgi gücünün hakim olduğu küreselleşme sürecinde

özellikle işçi kitlesine hitap eden sol ideolojinin çok zayıf bir duruma düşmesine yol açmıştır. Bu durum özellikle işçi kitlesine dayanan sol partilere büyük zarar vermiştir.

Küreselleşmeyle birlikte ortaya çıkan bir diğer önemli süreç toplumlarda kimlik bilincini çok ön plana çıkarmıştır. Bu durum dünyanın hemen hemen her yerinde ırkçı ve dine dayalı partilerin ön plana çıkmasını sağlamıştır. Ayrıca küreselleşmeyle birlikte azınlıkların haklarının savunulan partilerde ön plana çıkmıştır.

Eski sosyal, dini ve diğer yapıların çöküşüyle birlikte politik gündemde özellikle post materyalizm ile ilgili yeni istekler ve duyarlıklar gelişmiştir. Geniş bir programa sahip ve tüm toplum kesimlerine hitap eden partiler genel anlamda da başarılı olsalar bile belli politikalarda yeterince çözüm geliştirememişlerdir. Çevre sorunları cinsiyet eşitliği ,ırkçı düşünceler, dini beklentiler etnik beklentiler bu kitle partileri tarafından karşılanamamıştır. Doğal olarak bu düşünceye ve bu beklentiye sahip olan insanlar bu alanda siyaset yapan partilere yönelmişlerdir. Küreselleşmeyle birlikte bu beklentilere karşılık gelen Yeşiller Partisi, ırkçı partiler, etnik kimliğe dayalı partiler, belli bir başarı elde etmişlerdir. Doğal olarak bu partilerin başarılı olması kitle partilerinde bir düşüşe neden olmuştur diyebiliriz. Küreselleşmeyle birlikte meydana gelen bir diğer önemli gelişme, çevre kirliliği nükleer silahlar, kadın hakları, cinsiyet eşitliği gibi konularda mücadele eden tek konulu örgütler ortaya çıkmıştır. Bu hareketle de kendini ifade edebilmek için parti olarak örgütlenmek zorunda kalmışlardır. Belli bir konu üzerinde yoğunlaşan insanlar kitle partilerinden umduklarını bulamamışlardır. Bu sonuç üzerine özellikle belli bir konumda yoğunlaşmış insanlar belli bir konuyu savunan partilere yoğunlaşmışlardır. Irkçı partiler etnik azınlığa dayalı partiler yeşiller hareketi bu sürecin bir yansıması olarak görülebilir. İdeolojilerin öneminin gittikçe azaldığı küreselleşme sürecinde bireysellik düşüncesi çok daha ileri seviyelere ulaşmıştır. Bu durum öncelikli olarak partilerin ortaya çıkmasını sağlayan geleneksel bağlılıklar ve sosyal kimliklerin ortadan kaybolduğu için partilerde bir düşüşe neden olmuştur.(Heywood,2010:342)

Avrupa'da 1950 yıllarda başlayan ideolojilerin düşüşü ülkemizde 1980li yıllardan sonra başlamıştır ve Berlin Duvarı'nın yıkılışıyla birlikte çok hızlı bir şekilde olmuştur. Dünyada bu sürece paralel olarak aynı zamanda kadın hakları , çevre ve barış hareketi gibi sosyal hareketle büyük bir etkinlik kazanmıştır. Bu hareketler içerisinde özellikle çevre hareketi çok büyük bir başarı elde etmiştir. Bu çevre hareketinin partileşmiş şekli olan Yeşiller Partisi Avrupa'da özellikle de Almanya'da çok büyük başarılar elde etmiştir. Bu

hareket parti karşıtı hareketler olarak görülmelerine rağmen yinede partiler şeklinde örgütlenerek bir başarı elde etmeye çalışmışlardır. Küreselleşme sürecinde özellikle ideolojilerdeki düşüşünün bir işareti olarak ideolojisi olmayan ve herkesi yakala türünden partilerin elde ettiği başarıları sayabiliriz. Örneğin ülkemizde herhangi bir ideolojisi olmayan Cem Uzan'ın partisi yüzde yediler civarında oy alabilmiştir. Bu türden herkesi yakala partilerinden Avrupa'da da çok değişik örnekleri görülmüştür. Örneğin Amerika'da 1992 yılında Amerikan başkanlık seçimlerinde Ross Perot isimli milyoner aday %19luk destek elde edebilmiştir.(Heywood,2007:289) .Aynı süreçte örneğin Avrupa'da Sosyalist Parti ve muhafazakâr parti büyük başarısızlıklar yaşamıştır. Küreselleşmeyle birlikte demokrasi anlayışı da değişmiş çoğunlukçu demokrasi anlayışından çoğulcu demokrasi anlayışına geçilerek farklılıkların ve azınlıkların desteklenmesi ve yaşatılmasını ve ifade edilebilmesinin önünün açılması demokrasinin en büyük özelliği haline gelmiştir. Modernleşme sürecinde azınlıkları ve farklılıkları yok sayılarak ya da yok edilmeye çalışılarak devlete uygun bir ulus oluşturma süreci öne çıkarılırken post modern dönemde ise tam tersi bir süreç yaşanmaya başlanmış ulus devlet ve ulus anlayışı örşelenmiş yıpranmış ve devlete bakış açısı çok değişmiştir, Bu durum doğal olarak da siyasete de yansımıştır. Modern dönemde partileri genel olarak sağ ve sol partiler olarak ayrılırken post modern dönemde ideolojiye dayalı partilerin anlayışından daha çok bireylerin ekonomik olarak tatmini ile özgürlük alanlarının açılmasına yönelik siyaset büyük başarı ve destek kazanmıştır. Tabii ki bu dönemde çevre sorunları ve kadın siyasi partilerin gündemine girmiştir. Bu dönemde partilerin ilgi alanına giren bir diğer konu ise toplumdaki çeşitli etnik ve dinsel farklılıkların hem siyasi parti haline gelebilmesinin hem de büyük partilerin bu konulara yönelik siyaset geliştirmesinin önü açılmıştır. Bu durumun sonucu olarak bir yandan etnik partiler örgütlenip siyaset sahnesinde yer alırken, öte yandan bu partilere karşı olarak ulusalcı ya da milliyetçi partilerde bir yükseliş yaşanmıştır. Türkiye'de özellikle Doğu ve Güneydoğu bölgesinde Kürt etnik milliyetçiliğine yönelik partiler büyük bir yükseliş yaşarken özellikle Adana, Mersin, Antalya ve diğer birçok sahil bölgesinde etnik milliyetçiliğe karşı Türk milliyetçiliğinin yükselişte olduğu buralarda her iki partinin aldığı oyda da çok açık olarak görülebilmektedir.

Küreselleşmeyle birlikte siyasal partilerin ideolojik olmaktan daha da uzaklaşarak propaganda içeriğini değiştirmek zorunda kalmışlardır. Artık ekonomi, özgürlük, bireyin kendisinin gerçekleştirilmesi için imkanların sağlanması, bireysel ve kültürel farklılıklara saygı duyulması, çevre sorunları, kadın ve, etnik kültürel farklı toplumların kendini ifade edebilme imkanına kavuşması gibi konular siyasetin propaganda aracı haline gelmiştir. Siyaset bu

konulara yönelik propaganda yapmak zorunda kalmıştır. Siyasette başta işçi kesimi olmak üzere çeşitli kesimlerin etkisi zayıflamıştır. Bu kesimler ortadan kalkmamasına rağmen bu kesimlerin bireyler üzerindeki ve siyaset üzerindeki etkisi ve belirleyiciliği zayıflamıştır. Bu gelişmelerin sonucu olarak siyasal partiler ideolojilere dayalı siyasal partilerde olmaktan uzaklaşarak çok çeşitli konularda politika geliştirmek de propaganda yapmak zorunda kalmışlardır.

Siyasi partilerin birçok konuyla uğraştıklarından dolayı ve yönetime geldiklerinde belli konularda insanların beklentilerini tam olarak karşılayamamaktadırlar. Bu böyle olunca belli konularda beklentileri olan insanların partilerden soğumakta onun yerine belli bir ilgi konusunda yoğunlaşan partiye yönelmektedir.

Modern dönemin asıl açıklayıcı ilkesi materyalizm felsefesi iken, küreselleşme sürecinin yaşandığı post modern dönemin açıklayıcısı post materyalizm felsefesi olmuştur. Materyalizm felsefesini Moslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisine dayandırılmakta yani bireyin can güvenliğinden sonra fiziksel ihtiyaçları bu daha sonra ise sosyal ihtiyaçları önemli olmaktadır. Bu dönemde fiziksel ihtiyaçlarını karşılamak için bireylere çok büyük çaba göstermişlerdir. Bu çabanın sonunda büyük bir gelişmişlik ve refah ortaya çıkmıştır. Modern dönemde ortaya çıkan büyük bir gelişmişlik ve refah post modern döneme farklı yansımaları olmuştur. Modern dönemde fiziksel ihtiyaçları karşılanan birey artık kendini gerçekleştirme ve saygıya büyük önem vermektedir. Post materyalizmin düşüncesi materyalizmin kıtlığının, politikanın ekonomik konularla baskın olduğu anlamına gelen egoistlik ve açgözlülük değerlerini beslediğini kabul eder. Fakat bu modern dönemdeki yaygın zenginlik koşullarında bireylere post materyale yani saygı ve kendini gerçekleştirilmeye ya da yaşam kalitesi gibi konulara daha fazla ilgi ifade ederler. Bunlar da doğal olarak ahlak politik adalet, kişisel kendini gerçekleştirme eylemi ile ilgilidir ve bu konular feminizm, dünya barışı, ekolojiyi hayvan hakları etnik, sosyal ya da bireysel farklılıklar ya da farklı kültürler gibi konuları içerir. Post materyalizm klasik sınıf mücadelesinin düşüşü ve yeni sosyal hareketlerin yükselişi gibi gelişmeleri açıklamakta kullanılmaktadır. (Heywood,2007:211)

Modern dönemde siyaset, sosyal yapıyı ve ekonomiyi etkilemede ve belirlemede önemli iken küreselleşme sürecinin meydana geldiği post modern dönemde ise ekonomi siyasetin önüne geçmiştir. Ekonomi, sosyal yapıyı ve siyasal yapıyı etkiler hale gelmiştir. Ekonominin bu kadar önemli hale gelmesi dolaylı olarak da kültürü ve siyaseti şekillendirmede ve belirlemede çok önemli bir yere sahip olmasını sağlamıştır. Modern dönemin katı ulus devlet anlayışı, küreselleşme sürecinin meydana geldiği post modern

dönemde etkinliğini yitirmiştir. Ulus devletlerin kurulması ve bunu sonunda da bu devlette uygun ulus oluşturma süreci önemli bir özellik iken küreselleşme süreciyle birlikte farklılıkların ifade edilebilmesi en öne çıkarılabilmesi de bunun kültürünün yaşatılabilmesinin önu açılmıştır.

4.2. Siyasi Partilerin Yapısına Etkisi

Küreselleşme partilerin yapısına da etkide bulunmuştur. Özellikle kadın adaylar ve parti yöneticileri çok daha etkili olmaya başlamıştır. Bu süreçte kadınlar siyasette çok daha etkili konumlara gelebilmişlerdir. Bu dönemde Türkiye'de kadınlar bakan, hatta başbakan olabilmışlerdir. Buna benzeri gelişmeler batıda ve diğer demokrasi ülkelerinde de görülebilmıştır. Bazı partilerin kadınlarla ilgili olarak belli kontenjanlar ayırarak kadınların siyasetteki konumunu güçlendirmek için çaba göstermişlerdir.

Normalde küreselleşmeyle birlikte yerelleşmeye çok büyük önem verilirken partilerde yerel teşkilatların önemi fazla gelişmemiştir. Hatta Siyasi Partiler Kanunu'nun verdiği yetkiyle partilerin merkezi teşkilatları yerel teşkilatları çok kolaylıkla görevden alabilmışlerdir. Bunun sonucu olarak da partilerin yerel teşkilatları çok güçlü olamamıştır.

Küreselleşmeyle birlikte birçok uluslararası kuruluş ve uluslararası hukuk, iç hukukun bir parçası haline gelmiştir. Küreselleşme bir yandan ülkelerin siyasal sistemine etki yaparken öte yandan da siyasal partileri etkilemiştir. Küreselleşmeyle birlikte çevreci hareketler kadın hareketleri ve etnik kökenli hareketler siyasette kendini ifade etme ve temsil etmeye hakkı elde edebilmişlerdir. Bu gelişmeyle birlikte modern dönemdeki ideolojiye dayalı siyasal partilerden daha çok belli bir toplumsal kesimlere ya da soruna yönelik siyasal hareketlerin ortaya çıkması ve temsil edilmesi mümkün olabilmıştır.

Kitle iletişim araçlarının gelişmesi ve küreselleşme süreci partilerin örgütsel yapı ve işlevi nedeni çok büyük etkiler yapmıştır. Medya ile lider çok kolaylıkla öne çıkabildiği için medyanın lider partiyi aday belirleme ve seçim sürecinde önemi artmıştır. Bunun sonucu medya partilerin öncelikli olarak seçim sürecini etkiler hale gelmiştir. Örneğin , siyasal miting ve propagandalar artık önemini yitirmiş medya ,halkla ilişkiler ve imaj oluşturma çok daha öne çıkmıştır. Bunun sonucu olarak da siyasi partilerde medya ve halkla ilişkiler ve anket ve kamuoyu araştırmaları ile kamuoyu nabzını tutma çok önemli hale gelmiştir, Bunun sonucu olarak da partilerde de medya ve halkla ilişkiler çok önemli ve uzmanlık isteyen bir alan olmuştur. Dolayısıyla siyasi partilerde örgüt yapısında medya ve halkla ilişkiler birim olarak önemini artırmıştır. Medya lideri öne çıkarmada çok önemli bir araç haline geldiği için lider

ve karizmatik kişilik çok önemli olmuştur. Bunun sonucu olarak da siyasi partilerin örgütlerinin önemi azalmıştır.

Medyanın siyasi partilerde örgütlerinin önemine azalması yönünde yaptığı bir diğer etki ise sorunlarının merkeze iletilmesinde parti örgütlerinin öneminin azalmasıdır. Önceleri birçok sorunun merkeze iletilmesinde siyasal parti örgütlerinin önemi çok daha fazla iken telefonun internet veya diğer kitle iletişim araçlarının gelişmesi ile birçok sorun hiçbir aracıya gerek kalmaksızın doğrudan kamuoyu önüne, siyasetin önüne ya da doğrudan siyasi parti merkezlerine iletebilmektedir. Bu durumda doğal olarak siyasi partilerin örgütlerinin önemini azaltmaktadır. Modern dönemde partilerde eğitim ve örgütlenme çok önemli iken küreselleşme sürecinde parti örgüt yapısında Ar-Ge birimi, kadın kolları ,medya ve halkla ilişkiler önemli örgütsel birimler haline gelmiştir. Ayrıca partilerde basın sözcülüğü ya da medya danışmanlığı gibi çok önemli bir konum oluşmuştur. Medya siyasal partilerde ve siyasal sistemde çok önemli bir yere sahip olmuştur. Bunun sonucu olarak siyasal partiler örgütlenmesinde bunlara yönelik açılımlar yapmak zorunda kalmışlardır.

4.3. Siyasal Partilerin İşlevlerine Etkisi

İdeolojilerdeki azalmaya paralel olarak partilerin işlevinde ve bazı düşüşler meydana gelmiştir. Ancak bu düşüşler partileri ve işlevlerini tamamen ortadan kaldıracak şekilde olmamıştır. Yeni sosyal hareketler, güç kazanmasına rağmen bu hareketler toplumun genel kesimine yönelik çözümler geliştiremediği için genellikle toplumdan kabul görmemişlerdir. Bu dönemde genelde toplumu şekillendiren ve topluma şekil vermeye çalışan partiler yerine toplumun önünü açan ve özgürlükçü partiler toplumda beğeni görmüştür. Toplumsal farklılıkları kabul eden ve buna göre politika geliştirmeye ve özgürlüklere vadeden partilerin bir yanda yükselirken öte yanda da etnik ve dini kimliklere öne çıkaran partilerde büyük gelişmelere kaydetmiştir. Sorunların kamuoyuna ve devlet organlarına aktarılmasında parti örgütünün önemi azalmış bu işlev medya tarafından yerine getirilmeye başlanmıştır. Medya aynı zamanda kitlelere ulaşmada ve siyasal sosyalleşmede önemli olmuştur. Partilerin yönetenlerle yönetilenler arasında iletişim kurma işlevi medya tarafından yerine getirilmeye başlanmıştır. Siyasetin medyada tartışılması ile medya siyasal sosyalleşmeye aracılık etmeye başlamıştır.

Küreselleşme sürecinde partiler bir yanda tüm toplumun taleplerini düzenleyerek devletine aktarmaya, devlet ile toplum arasında bir köprü olmaya devam ederken, öte yandan çevre kirliliği kadın hakları gibi özel konularda da özel grupların kendini ifade etmenin aracı olarak varlığını ve önemini korumuştur. Nasıl ki küresel dönemde devlet gibi modern

dönemin önemli bir aracı değişerek de olsa varlığını devam ettirmenin temel aracı olarak var olmaya devam ederken, diğer hareketler güçlenmesine rağmen modern dönemin büyük bir demokrasi aracı olan çok partililik ve partilerde var olmaya devam etmektedir. Modern dönemin çoğunluk düşüncesi ve demokrasideki çoğunluk kavramı yönetmek için geliştirilmiş önemli bir kavram iken, post modern dönemde küreselleşmeyle birlikte çoğulculuk, farklılık ve özgürlük gibi kavramlar büyük önem kazanmıştır. Modern dönemin demokrasi kavramı halkının çoğunluğuyla devleti ya da ülkeyi yönetme gücü kastedilirken post modern dönemde, çoğunluğun yönetimi kabul edilmiş fakat azınlıkların, muhalefetin varlığı daha önemsenmiştir. İktidar her rejimde vardır ancak demokrasinin en önemli özelliği muhalefetin ve farklı düşüncelerin varlığını sürdürdüğü rejim olarak görülmüştür. Bu dönemde çoğunluk kavramının yanında çoğulculuk kavramı da eklenmiştir. Küreselleşmeyle birlikte bu modern dönemin ideolojik kalıplarına yönelik tek tip siyasal mücadele kavramı ortadan kalkmış, siyasal mücadele artık bireylerin farklılıklarının ve kendini gerçekleştirme önünün açılması ve kendini ifade ve kendini geliştirme imkânlarının sağlanması şeklinde bir mücadeleye dönüşmüştür. Küreselleşmeyle birlikte artan demokrasi ülkelerin demokrasinin hem genişlemesine hem de derinlemesine gelişmesine katkıda bulunmuştur. Çoğunluk anlayışına dayanan demokrasiyi anlayışından çoğulcu demokrasi anlayışına geçiş olmuştur. Çoğulcu demokrasi anlayışının gelişmesinde toplumda var olan çok farklı kültürlerin kendini ifade etme imkânı elde etmiş olması çok önemli bir etkidir. Demokrasi kavramının gelişmesiyle birlikte bir yandan kimlik mücadelesi veren azınlıkları da kendini ifade etme imkânı bulurken öte yandan çevre sorunları, nükleer sorunlar barış hareketi, kadın hareketi gibi siyasal ideolojiden uzak yeni siyasal hareketler kendini ifade etme imkânı elde etmiştir.

Küreselleşmeyle birlikte ekonomik fırsatlara sahip olan insanlar siyasal hakları da talep etmeye başlamışlardır. Partilerde bir yanda bu hakları dile getirme ve çözüm üretme aracı haline gelmiştir. Partiler farklılıkların ve kimliklerin dile getirilmesine ve özgürlüklerin sağlanmasına aracılık ederken, öte yandan da bu farklılıkların veya kimliklerin doğrudan örgütlenme aracı haline gelmişlerdir. İnsan hakları anlayışının gelişmesine katkıda bulunmuşlardır.

5. TÜRK SİYASAL YAŞAMINDA POLİTİK PARTİLER

Türk siyasal yaşamında politik partiler devlet ile millet halkı ile siyasal sistem arasında bir köprü vazifesi görmüşlerdir. Diğer bir ifadeyle aslında siyasal partiler halkın görüşlerinin

meclise ve devlete yansması için aracılık etmişlerdir. Türkiye'ye sıklıkla karşılaştırıldığı Ortadoğu uluslarından kurumsal olarak farklılaştıran geniş ayrı alana yayılmış güçlü oldukça organize olmuş ve halka yakın partilerin varlığıdır. Türk siyasal sistemde partilerin çok köklü olarak kurumsallaşamamışlardır. Ayrıca var olanlarda da kurumsal olarak bir çürüme meydana gelmiştir. Parti sistemleri artan parçalanma ideolojik kutuplaşma ve seçim oynaklığı veya değişkenlik ile kuşatılmıştır. Partilerin kendisi pazarlama, örgütsel kapasite ve bir kamu desteği ve kimlik eksikliğiyle karşı karşıyadır. Türkiye'de partiler bu anlamda genellikle herkesi yakala ve ekonomi ağırlıklı kartel partileridir (Özbudun,2001: 238). Türk siyasal hayatında partilerden meydana gelen bu olumsuzluklarda özelliklere 1946dan beri çok partili hayata geçişte ortalama her on yılda bir darbelerin ve askeri müdahalelerin olması da Türk siyasal partilerini köklü, bir kimlik sahibi ve toplumsal tabanı belli olan partiler haline gelmesini engellemiştir. Bu anlamda aslında Türk siyasal hayatının bir partiler mezarlığı olduğu çok açık şekilde görülebilir.

Türkiye'de 1950 ve 60 arasında uygulanan seçim sisteminde etkisiyle iki partili bir sistem vardı. Ancak 1960lardan sonra uygulanan seçim sistemi nisbi temsil sistemi olduğu için çok partililik ve çok parçalı bir siyasal görüntü vardı. 1980 darbesi tüm partileri yasakladı. Ancak 1960-1980 ler arasında Türkiye'de başlıca sağ ve sol olmak üzere ideolojik kökenli partiler vardı.1970li yıllardan itibaren Türkiye'de etnik ve dini kökenleri ve söylemlerle ortaya çıkan birçok parti olmuştur. Özellikle Demir Perdenin yıkılmasından sonra Türkiye'de merkezde olan sağ ve sol partiler tabanlarını çok kaybetmiştir. Küreselleşme sürecinin belki de en ilginç yanlarından biri Türkiye'de de olduğu gibi etnik kimliğe ve dinsel söylemlere dayalı partiler çok büyük güç kazanmıştır. Dinsel söylemleri olan Refah Partisi, Fazilet Partisi ve bunun devamı sayılan bir nebze AK Parti radikal söylemlerden ziyade daha çok sağ ve solun boş bıraktığı merkezi doldurmaya çalışmışlardır. Aslında bununda bir yandan da kent merkezlerine göçen ve modernleşen geniş halk kitlelerinin bilinçlenerek Türkiye'de merkeze ve yönetime talip olması olarak da söyleyebiliriz. 1980 yılından sonra Türk siyasal sisteminde seçmen tabanında sağa bir kayma vardır. Belki de Demir Perdenin yıkılmasıyla Türkiye'de sol seçmen tabanı gittikçe erimektedir. Diğer taraftan ise dinsel partilerde ve Türk ve Kürt etnik söylemlerine dayalı partilerde bir artış vardır. Ancak bu partiler öyle çok aşırı derecede radikal söylemleri olan partileri değildir. 1990lı yıllardan sonra küreselleşmenin de etkisiyle ideolojilerin toplumsal tabanının gittikçe kaybolması Türkiye'de ekonomik söylemleri gerçekçi çözümler getiren partilerin seçim kazanmasına yol açmıştır. Gerçekten

1990'lı yıllarda özellikle özgürlük ve iyi bir yaşamın vadeden ve gerçekçi söylemlere sahip olan partilerin seçimleri kazanabilmiştir.

Türk, siyasal sisteminde parti kimlik bağlarının zayıflaması ve partilerin örgütsel zayıflaması önemli bir özelliktir. Bu yeni demokrasilerdeki daha çok yanlış inanıştan kurtulma ve gözü açılma genel problemin bir parçası olduğu görülüyor (Özbudun,2001: 243). 1990lı yıllardan sonra kitle iletişim araçlarında meydana gelen büyük gelişmeler demokraside sivil toplumun, medyanın ve aydınların önemini çok önemli bir konuma getirmiştir. Sivil toplum ve medyanın olumlu ve olumsuz anlamda çok gelişmiş olması demokrasi açısından önemlidir. Bu özellikle 28 Şubat askeri müdahalesinde bu kesimlerin ve araçların kullanılarak Post .Modern bir darbe yapılmıştır.. Medyanın artan önemi tüm siyasal hareketler özelliklede iktidarlar açısından medyayı iştah kabartan bir alan haline dönüştürmüştür.

Türk siyasal sistemini güçlü aydın ve burjuvanın yokluğunda sosyal ve sivil toplum kuruluşlarından büyük oranda parti sistemine dayalı olan parti merkezli bir siyasal hayat ve sistem olarak niteleyebiliriz.

Türk siyasal sisteminde siyasal partilerle diğer sivil toplum grupları ve baskı ve çıkar grupları arasında çok güçlü bir bağ yoktur. Sivil toplumun fazla gelişmediği Türk siyasal sisteminde, partilerin, sivil toplumla ilişkileri çok ileri olmaması yanında ayrıca siyasal partiler çok merkezi yetkiye sahip ve gerektiğinde yerel örgütleri feshetme yetkisine sahip otoriter örgütlerdir. Türk siyasal hayatında tüm partileri partiler yasasından şikayetçi olmalarına rağmen bu anlamda siyasal partiler kanununun değiştirilerek siyasal partilerin daha özgürlükçü ve katılımcı hale gelmesine yönelik herhangi bir değişiklik yapılmamıştır. Nasıl ki anayasası eski iki kutuplu dünyanın şartlarıyla oluşmuş bir anayasaysa Türkiye siyasal sistemini etkileyen siyasal partiler yasası da aynı dönemde çıkmış soğuk savaş döneminin antidemokratik yasalarından biridir. Parti merkez örgütünde çok büyük yetkiler veren bu siyasal partiler yasası, demokrasinin en önemli unsurlarından biri olan partilerin kendilerinin özgürlükçülük ve katılımcılık önündeki en büyük engeli oluşturmaktadır. Şu an ki siyasal partiler yasası parti başkanı ve delege seçimini partinin kendi tüzüğüne bırakmaktadır. Böyle durumda partiler genellikle antidemokratik bir parti tüzüğü hazırlamaktadırlar ve bu tüzükte partinin merkez örgütüne çok büyük yetkiler vermekte dolayısı ile partilerin tabandan tavana değil de, tam tersi bir şekilde merkezden çevreye doğru örgütlenmesine sağlamaktadır ve dolayısıyla da yerelliğe ve katılımcılık ve özgürlüklere aykırı bir gelişme göstermektedir. Merkezi örgütün ve merkez komitelerin çok önemli yetkilere ve güce sahip olduğu siyasal sistemdeki partilerde aday belirleme süreci çok merkezi ve çok oligarşik bir niteliğe özelliğe

sahiptir. Siyasal partilerdeki bu merkezi güç yaklaşık çeyrek yüzyıllık liderlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Şu an ki siyasal partiler yasası ile büyük partilerde başkana rağmen herhangi bir değişiklik meydana gelmesi pek mümkün olamamıştır. Birçok büyük parti lideri ancak ya ölümle ya da cumhurbaşkanlığı gibi üst makamlara giderek siyasal partiler başkanlıklarını bırakmak zorunda kalmışlardır. Siyasal partilerdeki merkezin bu çok güçlü konumunu liderlerinin aday belirlemede çok güçlü olmalarını sağlamıştır. Bu durumda doğal olarak toplumsal tabanı olmayan, toplumdan kopuk, kısa, sadece liderin iki dudağı arasındaki çıkacak kelimeye bakan adayların ortaya çıkmasını sağlamıştır. Doğal olarak da bu durum partilerin toplumsal tabanı oluşmasını engellemiştir. Başta Refah Partisi olmak üzere birçok parti tarafından kullanılan kapı kapı dolanarak oy isteme çalışması son yıllarda bir medyanın gelişmesiyle artan önemiyle birlikte kaybolan bir yöntem haline gelmiştir. Son seçimlerde özelliklere medya üzerinden de özellikle de televizyonlar ve internetle kitlelere ulaşım ve iletişime çok önem verilmiştir. Bu süreçte halkla ilişkiler ve basın danışmanları aracılığı ile halk üzerinde etki bırakmaya ve imaj oluşturmaya yönelik çabalar çok daha önemli bir seviyeye ulaşmıştır. 1980'li yıllardan sonra ve özellikle küreselleşme döneminde devletin ekonomideki önemi de ağırlığının azalması ile siyasetini kendi taraftarlarına ganimet dağıtma gibi gören siyasal anlayışın ortadan kalkmasına yol açmıştır. Bireysel özgürlüklerin gelişmesi ile küresel düzende halkına özgürlüğü, ekonomik refahı, rahatlığı ve kolaylığı vaat eden siyasal söylemlerin yükselmesine neden olmuştur.

Türk siyasal hayatında siyasal partiler söylemlerinde ve farklılığa ve çeşitliliğe çok önem verdiklerini söylemelerine rağmen parti içindeki çok merkezi ve disiplinli yönetim milletvekilleri ve diğer yöneticilerin aykırı ses ve aykırı çizgileri olmasını engellemektedir. Bu durum aslında Türk siyasal hayatında çok da ilginç bir özelliktir. Parlamenteoya dayalı bir hükümet sistemiyle yönetilen Türk siyasal sistemi milletvekillerinin parti çizgisinde olmasını ve büyük bir dayanışmayı gerektirmektedir. Bu durumda milletvekillerinin bireysel davranmasını engellemekte ve daha çok parti ile dayanışma içinde olmalarını gerektirmektedir. Bu durum küreselleşmenin getirdiği gevşek ilişkilere göre ters bir durumdur. Bu niteliğiyle Türk siyasal sistemdeki siyasal partiler halen eski otoriter merkeziyet ve güçlü yetkilere sahip bir özellik göstermektedirler.

Sonuç

Sonuç olarak seçme ve seçilme hakkının sahipleri belli bir toplum kitlesine ait olduğu kadro partilerde parti merkezi ve milletvekilleri önemlidir fakat bu parti teşkilatı ve üyelerinin

ağırlığı fazla bulunmamaktadır. Seçme seçilme hakkının çok geniş kitlelere verilmesi özellikle endüstrinin gelişmesiyle birlikte büyük bir işçi sınıfının ortaya çıkması işçi sınıfının çıkarlarını koruyabilmek için örgütlenmesi ihtiyacını ortaya koymuştur. Sadece sendikal mücadelenin yeterli olmadığı bu ortamda özellikle bu sınıfın çıkarlarını koruyabilmek için kitle partileri ortaya çıkmıştır. Kitle partilerinde parti örgütü çok önemli ve ağırlıklıdır. Modernleşme sürecinde partilerin ideolojilere en dayalı olarak siyaset yapmışlardır. Modernleşme sürecinde ideolojilerin ve sınıfların çok önemli bir yeri vardır. Bu süreçte partiler sınıflara ve ideolojilere dayalı olarak varlıklarını sürdürmüşlerdir. Ancak küreselleşme süreciyle birlikte ideolojilerin ve sınıfların önemi ve etkisi büyük oranda kaybolmuştur. Bunun yerine ekonomi, etnik kimlik, dinsel kimlik gibi kavramları daha büyük önem kazanmıştır. Çok kültürlülük ve farklılıkların ortaya çıktığı, küreselleşme sürecinde kimlikler çok daha önemli olmuştur. Modernleşme sürecinde siyaset sınıflar üzerinde yürürken küreselleşme sürecinde siyaset haklar özgürlükler çevre ve kimlikler üzerinde yürümek zorunda kalmıştır. Modernleşme süreci siyasal partiler açısından ve siyaset açısından da çok zor bir süreçti. Çünkü siyasal partiler çok güçlü olan işverenler ya da işçi kitlesini kontrol etmek zorundaydılar. Ancak küreselleşmeyle birlikte kimliklerin çok önemli olması bu kitleleri de çok ayırtmıştır. Örneğin ülkemizde işçi, işveren ve memur sendikaları ağırlıklı olarak siyasi düşünce veya kimliğe dayalı olarak kurulmuştur. Sınıf bilincinden daha çok kimlik bilincine dayalı kurulan bu örgütler siyasetin ve özellikle de partilerin karşısında çok güçlü bir sınıfta bırakmamıştır. Küreselleşme sürecinde partiler ülkemizde özellikle bir yanda özgürlükler öte yanda ise farklılıkları ve çok kültürlülüğe dayalı siyaset yapmak zorunda kalmışlardır. Partiler ve siyaset karşısında çok güçlü bir sınıfın olmaması partilerin ve siyasetin de işini çok kolaylaştırmıştır. Bu dönemde partiler bir yanda özgürlükleri öne çıkarken öte yanda farklılıkları ve kimlikleri de kabullenerek buna yönelik söylemleri geliştirmek zorunda kalmışlardır. Bu dönemde ülkemizdeki siyasi partiler için söylenebilecek en önemli özellik bir yandan etnik kimliğe dayalı partilerin gelişirken öte yandan tüm kimliklerden oy almaya ve özgürlükler taraftarı partilerin çok daha fazla başarı elde etmiştir.

Küreselleşme süreci partiler özellikle sorunların siyasi otoritelere aktarılması işlevini kitle iletişim araçları ile paylaşmak zorunda kalmıştır. Ayrıca medya özellikle çeşitli siyasal tartışma programları siyasal sosyalleşme ve bilinçlenmeye aracılık ederek partilerin bu işlevine ortak olmuşlardır. Kitle iletişim araçları ve sosyal medya parti liderinin doğrudan bireylerle ilişki kurabilmesini mümkün kılmıştır. Böylece siyasal parti örgütünün ve mitinglerin önemi azalmıştır. Bundan dolayı parti örgütünde eğitim ve örgütlenme

birimlerinin önemi azalırken medya ve halkla ilişkiler partilerin yeni önemli örgütsel birimleri olmuşlardır. Küreselleşme siyasal partilerin işlev yapı ve ideolojilerine çok önemli etkiler etmesine rağmen günümüz demokratik siyasal sistemin vazgeçilmez unsurları olarak varlıklarını ve vazgeçilmezliklerini sürdürmektedirler. Küreselleşme süreciyle birlikte özellikle siyaset kurumu yani devletin kişilerin temel fiziksel ihtiyaçlarını karşılaması konusunda herhangi bir fark görülmemektedir. Kişilerin temel ihtiyaçlarını karşılayan devlet öte yandan kişilerin saygınlık ve kimlik, kişinin varlığını tanıyan ve bunu geliştirmesine imkân sağlayan özgürlükçü bir yapıya kavuşması gerekmektedir. İşte küreselleşme sürecinde bireylerden temel ihtiyaçlarını karşıladıktan sonra bireylerin kendi kendilerinin ifade ettikleri ve kendi varlıklarını anlamlı olarak gördükleri kimlik siyasette çok önemli bir yer tutmaktadır. Dolayısıyla temel güvenlik ve ekonomik şartları sağlayan siyasi partiler bu koşulların üzerine özgürlükleri ve farklılıkları kabullenerek bu yönde siyaset geliştirdikleri sürece büyük başarıları elde edebilirler. Ülkemizde de özellikle küreselleşme sürecinde siyasi partiler karşılıklarında büyük bir toplumsal gücün olmadığını fakat çok farklı kimliklerin olduğu ve kültürlerin olduğu bir siyasal ortamda siyaset yapmak zorundadırlar. Bu ortamda siyasetin en büyük avantajı karşılıklarında çok önemli bir sınıf bilincinin olmamasıdır. İletişim ve ulaşım imkânlarının çok geliştiği bu ortamda bu iletişim imkânlarını kullanarak siyaset geliştiren partiler tüm kesimlere ulaşma imkânı elde edebilmektedirler. Belki bir zamanlar gösteriler ve toplantılar çok büyük bir öneme sahipken küreselleşme sürecinde özellikle medya çok daha büyük bir önem kazanmıştır. Dolayısıyla medyayı çok ince bir ustalıkla kullanabilen özgürlüklerden ve farklılıklardan yana olan herkesi yakala türü partiler çok daha başarılı olmuşlardır. Bu süreçte partilerin düşebileceği en büyük tuzak, sadece belli bir kimliğe dayalı olarak siyaseti yapmaya çalışmalarıdır.

Kaynakça

- AXFORD ,Barrie , (2006), “The Processes of Globalization”, Politics,(Ed Barrie Axford vd), London: Routledge, s. 378-403.
- BEITZ, Charles R. (1999), Social and Cosmopolitan Liberalism ,*International Affairs* 75,3 (1999) 515-529
- GIDDENS, Antony, (1996), Introduction to Sociology,London: W.W.Norton&Company Inc.
- HEATH ,Anthony, CURTICE John and ELGENIUS Gabriella (2009) Identity in the 21st Century New Trends in Changing Times (Ed.Margaret Wetherell) New York: Palgrave Macmillan, s. 21-40.
- HEYWOOD, Andrew (2004), Political Theory ,An Introduction, New York: Palgrave Macmillan.
- HEYWOOD, Andrew (2007), Politics, New York: Palgrave Macmillan.
- HEYWOOD, Andrew (2010), Siyaset, Ankara: Adres Yayınları.
- HEYWOOD, Andrew (2011), Global Politics , New York: Palgrave Macmillan.
- KAARBO, Juliet - RAY, James Lee (2011), *Global Politics*, Tenth Edition, Boston, USA: Wadsworth.
- LIJPHART, Arend (1987), “Parties ,Political” Political Science and Political Theory (Ed:Jessica Kuper), Londra: Routledge&Keagan Paul, s.157-162
- MONTERO, Jose Ramon-GUNTER, Richard (2002), “Reviewing and Reassessing Parties”, Political Parties:Old Concepts and New Challenges, (Ed:Jose Ramon Montero, Richard Gunter ,Juan L. Linz,)New York: Oxford University Press.

MANSBACH, Richard W. - RAFFERTY , Kirsten, L. (2008), Introduction to Global Politics, London: Routledge.

ÖZBUDUN, Ergun (2001), The Institutional Decline of Parties in Turkey, Political Parties and Democracy (*Edited by Larry Diamond and Richard Gunther*), Baltimore and London: The Johns Hopkins University Press s.238-265

Öztürk, Ali (1993), Siyaset Bilimine Giriş, Malatya: Yeni Malatya Gazetesi Ofset Tesisleri

TURAN, İlder (1986), Siyasal Sistem ve Siyasal Davranış, İstanbul: Der Yayınları.

TÜRKÖNE, Mümtazer (2011), Siyaset, İstanbul: Etkileşim Yayınları.

YAYLA, Atilla (2004), Siyaset Teorisine Giriş, Ankara: Siyasal Yayınevi.